

Fehérszélű denevér *Pipistrellus kuhlii* (Kuhl, 1819) – új emlősfaj a Bükk faunájában

ESTÓK PÉTER

ABSTRACT: *Pipistrellus kuhlii* was first observed in Hungary in 1993. Since then it has been detected in more than 10 points of the country and there are known nursery colonies in Transdanubia. In 2000 the species was mist-netted in the Bükk-area, in the city of Eger where two males were captured above the Eger stream. In 2003, a female *Pipistrellus kuhlii* was mist-netted in Felsőtárkány. This was the first occurrence of the species in the Bükk Mountains. This specimen was a lactating female which means there is a nursery colony in the vicinity. It seems that the species' area is expanding these days. The data from the Bükk Mountains is the northernmost locality of the species in Hungary.

Bevezetés

A fehérszélű denevér *Pipistrellus kuhlii* (Kuhl, 1819) Dél-Európában gyakori denevérfaj. Hazánkban első ízben 1993-ban került elő a keszthelyi Festetics-kastély parkjában végzett hálózások során (FEHÉR 1995). Ezt követően egyre szaporodtak az észlelések, az ország számos pontján újabb előfordulásokat regisztráltak (SZATYOR et al. 2003).

2000-ben a Bükkvidéken, az egeri Érsek-kertben is hálóztuk egyedeit. Itt összesen 1-1 hím példányát fogtuk a parkban végzett 72. és 74. mintavétel alkalmával. A faj hazai adatainak sokasodása valószínűleg a faj jelenleg zajló área bővülésének köszönhető. Elképzelhető, hogy e folyamat következtében jelent meg új fajként az intenzíven kutatott Érsek-kertben is. Ezek alapján várható volt a Bükkvidéken újabb előfordulása.

Anyag és módszer

1991 óta folyik hálózásos mintavétel a Felsőtárkány község határában elhelyezkedő Felsőtárkányi-tónál, mely kutatást Gombkötő kezdte meg intenzív jelleggel. Adatgyűjtés az alábbi években történt: 1991, 1992, 1993, 1994, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005. 2005-ig összesen 97 mintavétel valósult meg, elsősorban a nyári hónapokban. A hálózások során a tó partjának meghatározott szakaszain 6, 9 és 12 méteres függőhálókat alkalmaztunk. A 2000-ben kezdődött rekonstrukciós munkálatok miatt a tómeder szárazon maradt, 2004-ben sikerült újra feltölteni vízzel a meder föliázása után.

Eredmények

Az adatgyűjtések során 1919 denevér került befogásra, a hazai 28 denevérfajból 23 előfordulását sikerült bizonyítani, köztük olyan faunisztikai ritkaságokét is, mint az óriás korai denevér *Nyctalus lasiopterus* (Schreber, 1780), fehértorkú denevér *Vespertilio murinus* Linnaeus, 1758 és a 2001-ben leírt *Myotis alcathoe* Helversen & Heller, 2001. Amíg a tó ere-

deti állapotában volt, igen jelentős példányszámban kerültek meg erdőlakó denevérfajaink. Nagy számban fogtuk a vízhez kötődő vízi denevért *Myotis daubentonii* (Kuhl, 1819) is. A hálózások során megkerült fajok és egyedszámok alapján a tó környékének denevérfaunája kiemelkedően értékesnek tekinthető.

2003. 06. 14-én a száraz tómeder partján hálóztunk. Röviddel napnyugta után, 21 óra 15 perckor került a hálóba egy nőtény fehérszélű denevér. Az állat emlőinek állapota arra utalt, hogy kölyköt nevel, így e példány észlelése egyben bizonyítékul szolgált egy közeli kölykező kolónia jelenlétére is. Az egri Érsek-kerthez hasonlóan e mintavételi helyen is igen sok hálózást folytattunk, ezért a faj adatának addigi hiánya nem alulkutatottságból eredt.

Összefoglalás

A fehérszélű denevér 1993-as első hazai előfordulása óta az ország több pontjáról előkerült. A Bükkvidékről eddig csupán két adata volt az egri Érsek-kertből. A Bükk hegység faunájára nézve új fajként 2003-ban észleltük a Felsőtárkányi-tónál, mely a faj legészakibb hazai előfordulása. A fehérszélű denevér napjainkban északi irányú terjeszkedést mutat, melyet jól jeleznek a hazánkban is egyre gyarapodó észlelési adatai. Valószínű, hogy az elkövetkező években az északi országrész egyre több pontjáról fog megkerülni, elsősorban lakott területekről és környékükről.

Köszönetnyilvánítás: Köszönöm Gombkötő Péternek a hálózásos mintavétellel kapcsolatos tanácsait, tapasztalatainak átadását, valamint Cserkész Tamásnak, Molnár Zoltánnak és ifj. Bodnár Gábornak a terepi kutatások során nyújtott segítségét.

Irodalom

FEHÉR CS. E. 1995. A fehérszélű denevér (*Pipistrellus kuhli*) első magyarországi adatai. Denevérkutatás 1: 16-17.
SZATYOR M., ESTÓK P., DOMBI I. & SOMOGYVÁRI O. 2003. Ritka denevérfajok (Chiroptera) újabb előfordulásai Magyarországon. Állattani Közlemények 88(2): 69–72.

ESTÓK Péter
Debreceni Egyetem
Hidrobiológiai Tanszék
H-4032 DEBRECEN
Egyetem tér 1.